

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejeman:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 550
na mesec 190

Izjava vsak dan sveder izvešeni nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna pet vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 650
na mesec 230

za Nemčijo:

celo leto K 28—
pol leta 14—
četrt leta 700
na mesec 280

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna. Upravnistvo: Knafljeva ulica št. 5 (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Državni zbor.

Klerikalni prijatelji ljudstva in naroda. — Hohenburgerjev odgovor na Ravniharjevo interpelacijo.

Dunaj, 23. novembra.

V zbornici je danes pravi delavnik — mirno in stvarno deluje parlament in v par urah je končal prvo branje socialno-zavarovalne predloge ter zakona o prepovedi ženskega nočnega dela v rudnikih. Gradivo obeh teh predlog je parlamentu znano — zlasti se je nahajal socialno-zavarovalni zakon v stari zbornici tik pred rešitvijo — upajmo, da mu v novem parlamentu sijejo milejšje zvezde in da se končno vendarle posreči uspešno dokončati to veliko socialno politično delo, ki bo tudi Avstrijo postavilo v vrsto modernih držav, katere so nas socialnopolitično že davno prehiteli.

V razpravi o prepovedi ženskega in otroškega dela je danes govoril tudi posl. dr. Benkovič. Dr. Benkovič zastopa okraj, v katerem se nahajajo veliki rudniki (Trbovlje, Hrastnik, Laški trg ozir. Hudajama in dr.), ki so baš v socialnopolitičnem oziru najbolj zanemarjeni. Trboveljska premogokopna družba ne pozna nobenega delavskega varstva, bolj kakor katera druga izrablja baš ona ženske in otroke pri najnapornejšem delu. Posl. dr. Benkovič je kot kandidat obljubil delavskim masam, ki ga morda niso volile, katere zastopati pa je vendar njegova sveta dolžnost, da bo varoval njihove interese ter zastavil svoje moči za propeh našega rudniškega proletarijata. Že dejstvo, da je član klerikalnega kluba, ki se je pri vsaki priliki pokazal sovražno klerikalni delavski slojev, govori dovolj, da posl. Benkovič tudi če bi hotel ne more in ne sme izpolnjevati svojih dolžnosti, ki jih je prevzel napram delavstvu. Kakor znano so slovenski klerikali vložili kakor proti vsem iniciativnim predlogom, tako tudi proti danes obravnavanemu o nočnem delu žensk in otrok ugovor, da ne smejo biti odkazani brez prvega branja primernim odsekom. Tega delavskim interesom sovražnega čina je skriv tudi posl. dr. Benkovič že radi tega, ker ne izvaja onih konsekvenc, ki bi bile radi tega postopanja klerikalcev samoobsebi umevne.

Le po krivdi slovenskih klerikalcev (katerim pripada tudi »delavski« zastopnik Gostinčar) se zavlačujejo nekatere nujne socialnopolitične predloge, ki se tičejo predvsem delovnega časa v podjetjih z nepretrganim obratom, nadalje varstva rudarjev in obrtnih pomožnih delavcev ter zavarovanja stavbnih delavcev proti nevarnostem. To se je danes v zbornici izrečno ex presidio torej oficijalno konstatiralo. Pa ne dovolj na tem: posl. dr. Benkovič je v današnji debati o prepovedi ženskega in otroškega nočnega dela v rudnikih to zavlačevalno taktiko klerikalcev še poostiril, predlagavši naj se predloga izroči posebnemu montanskemu odseku, ki naj o njej, kakor tudi o vseh ostalih rudarjev se tikajočih predlogih posebej razpravlja. Posl. dr. Benkovič je sicer pod pritiskom padajočih očitanih, da je zaveznik premogarskih velekapitalistov in rudniških židovskih baronov svoj predlog preklinal — izbrisati pa ni mogel vtiska, da se je z dušo in telesom zapisal ljudstvu sovražno politiki klerikalnega kluba. Včeraj so parlamentarni reprezentanti »slovenske« »ljudske« (!) stranke glasovali za Ogrsko proti Avstriji, za oduševstvo z živili proti pravim ljudskim potrebam, danes so se pokazali prijatelje velekapitalistov in sovražnike slovenskega malega človeka. Za dva dni res izborna delo! — In še nekaj se je danes v vse eklatantnostjo pokazalo: da se v državnem zboru že tudi rešujejo naše najvitalnejše narodne zadeve brez njih, da proti njim.

V živem spominu je še omalovaževanje dr. Ravniharjeve akcije, ki jo je podvzel v zaščito pravice slovenskega jezika pri slovenskih sodnih. Klerikalno glasilo je slikalo dr. Ravniharjevo interpelacijo kot pljussek v vodo, smešilo njegov nastop kot brezpomemben, ker se vlada zanj še zmenila ne bo. Toda osramočeni stoje klerikali sedaj pred dejstvom, da so dr. Ravniharjeve besede zadele v živo ter prisilile tudi justičnega ministra k odgovoru. Kdor ve, kako redko se v našem parlamentu odgovarja na podane interpelacije, izmed katerih jih utone gotovo 70% v »morju aktov«, kdor zlasti ve kako težko je pripraviti, zlasti justičnega ministra, da reagira na pritožbe proti justični upravi, ta bo priznal veliki izredni uspeh.

našega poslanca, ki je s svojo energično akcijo storil za pravice slovenskega naroda več kakor je to hotel in mogel storiti celi 25letanski klerikalni klub. Hohenburgerjev odgovor je klasična priča, kako daleč so dospeli razmere, dr. Ravniharju imamo zahvaliti, da se danes zopet obrača pozornost celega slovenskega sveta na naš jug, katerega napredujoča germanizacija pomenja nevarnost za celo slovensko Avstrijo!

Kako naj dovolj ostro označimo vsebino Hohenburgerjevega odgovora, ki pomenja morda še nedosežen višek cinčnega priznanja najnezaščitnejših dejstev ter umetnega zavijanja pravice in resnice? Prekinjen od živahnih klicev ogorčenja predlaga justični minister zbornici avtentični tekst obeh Elsnerjevih fermanov, ki se z našo svoječasno reprodukcijo skoraj popolnoma krije, le da je spisan v nemščini, ki bi jo mogel z uspehom korigirati češki feldvebel. Minister pravi, da so ti fermani nekaj popolnoma upravičenega, ker nalagajo uradništvo nekaj, kar je predpisano po stoletni navadi, ki sloni na zakonitih predpisih! Ta Elsner, ki se je svojih ukazov tako sramoval, ki je tako dobro čutil, kako so protizakoniti in krivični, da jih je označil kot tajne in da je bil kakor besen, ko je za nje javnost vendarle izvedela — ta Elsner je vršil po mnenju justičnega ministra le svojo zakonito dolžnost, opozarjajoč svoje uradništvo na dejstvo, da predpisuje »stoletna na zakonitih predpisih sloveča navada« nemški notranji jezik, ki velja ne le za pismene akte, temveč celo za ustmeno obveščanje! Stoletna navada! Marsikateri izmed onih sodnikov in pa advokatov, ki se morda 30 let ni star, bo pričel, da je ta trditelj vsaj v kolikor se tiče ustmenega obveščanja vsaj tako lažnjiva, kakor je gorostasna. Minister justice pravnik se sklanja na »navade«, ki sloni na zakonitih predpisih; — še danes je dr. Hohenburger član graške justične izpitne komisije, toda če bi sedel pred zeleno mizo in ne za njo ter kako trditelj utemeljil s tako motivacijo, te da bi ne pomagala nobena živba — najslabesnjeje bi propadel. Kajti kar je zakonito predpisano, to ne potrebuje stoletne navade, če pa ni zakona, nobena navada ne pomaga nič, ne ustvari pravnega položaja, tudi

če bi bila trajala morda še več kakor sto Hohenburgerjevih let! Justični minister pa se je moral danes podati v te grde komplicirane laži, da je branil Elsnerja. Niti enega zakonitega predpisa, niti ene naredbe in naj bi bila še sto let stara ni mogel navesti, ki bi uvajala za slovenska sodišča nemščino kot notranji jezik — iz enostavnega vzroka, ker takega predpisa ni in ga nikdar ni bilo! Zato se je skliceval na »navado«, (ki tudi ni eksistirala) ter da vzdrži veljavo vsaj tega svojega argumenta, zagrešil drugi veliki juristični zločin, podavši državnim zbornici interpretacijo čl. 19. drž. osnovnih zakonov, kakršno si ni upal izreči doselej še nobeden avstrijski minister. Člen 19. drž. o. z., ki določa narodno ravnopravnost tudi pri sodnih, kateremu bi torej nasprotovala vsaka drugačna »navada« ter bila četudi tisoletna že radi tega absolutno neveljavna, je po Hohenburgerjevi interpretaciji le načelo, ki velja za stranke, kadar iščejo pomoči sodnje ne pa za sodnike in njihovo notranje razmerje ter delovanje! To je nazor, ki pomenja direktno anarhijo, tem žalostnejšo, ker vidimo zopet enkrat kako mečejo bombe proti temeljnim zakonom države baš oni, ki so poklicani jih ščititi in dolžni jih vsem in do največje skrajnosti varovati! Današnji odgovor ministra Hohenburgerja ni bil glas vprijočega v pušči, vzbudil bo tudi one, ki še vedno nočejo verjeti, da je ta justični minister poslan razdejeti z dolgoletno borbo in velikimi žrtvami pridobljene pravice nenemških narodov v Avstriji. Za njegove današnje besede smo mu lahko hvaležni — kajti sedaj lahko trdimo Elsnerjeve afere ne bo konec, dokler ne pride remediura in dokler ne dobimo zadoščenja! Poslanec dr. Ravnihar bo že v eni prihodnjih sej, na današnja izvajanja dr. Hohenburgerja obširno reagiral. Ceterum censemus: Elsnerijada je višek, ona pa mora biti konec nemških nasilnosti.

V naslednjem podajemo sejno poročilo: Zbornica se je najprej pečala s prvim branjem vladne predloge o socialnem zavarovanju. Med drugim je posegel v debato tudi dr. Tresić-Pavičič, na kar je bila predloga odkazana odseku za socialno zavarovanje.

Potem se je vršilo prvo branje

predloge glede uporabe žensk in otrok v rudnikih.

Dr. Benkovič je zahteval, naj se predloga odkaze posebnemu montanskemu odseku, o katerem se še ne ve, če bo sploh ustanovljen.

Soc. demokrat Muchitsch je poudarjal, da se na tem polju že 20 let ni nič storilo. Doslej so največ krščanski socialci krivi, da predloga ni rešena, zdaj ji pa nasprotuje slovenski klerikali.

Z ozirom na očitania proti slovenskim klerikalcem, da so sovražniki delavstva in zavezniki izkoriščevalcev, je dr. Benkovič svoj predlog umaknil. Predloga je bila odkazana socialno - političnemu odseku.

Na vrsto je potem prišel nujni predlog Mladočeha dr. Körnerja glede zapostavljanja čeških sodnih uradnikov. Predlagatelj je svoj predlog začel danes utemeljevati, končal pa bo utemeljevanje v prihodnji seji.

Koncem seje je najprej minister za deželno brambo odgovarjal na različne interpelacije, potem je pa justični minister Hohenburger odgovoril na interpelacijo dr. Ravniharja glede razmer pri ljubljanskem sodišču.

Minister dr. Hohenburger:

V sejah dne 19. in 24. oktobra se me gg. poslanci dr. Ravnihar in tovariši interpelirali zaradi ukazov, ki jih je izdal predsednik deželnega sodišča v Ljubljani na podrejene mu uradnike glede rabe nemščine kot notranjega uradnega jezika.

Na podlagi podanih mi poročil, imam čast odgovoriti gg. vprašalcem sledeče:

Ukaz, ki ga je izdal deželni sodni predsednik v Ljubljani dne 11. oktobra 1911 na predstojnika ljubljanskega okrajnega sodišča, se glasi: »Izvedel sem, da se pri predstavljanjih in podobnih prilikah, pri katerih se gre za službena naznanila, ne rabi vedno nemški jezik. Naročam gosp. sodnemu predstojniku, naj sili na to, da se bo rabila v zadevah, tičočih se notranjega službovanja, edino le kot notranji uradni jezik veljavna nemščina.« (Živahni medklici in protesti: Notranjega uradnega jezika ni. — Dr. Ravnihar: Mi ne poznamo zakonov, ki bi uvajali nemščino kot uradni jezik!) — Ta ukaz je sodni predstojnik omenjenega okrajnega sodišča sodnim uradnikom ustmeno (Klici: Aha!) naznanil in na izrečeno željo kasneje dal na vpo-

LISTEK.

O bogati nevesti.

Nenadoma je počila in se razletela po deželi čudna in velikanska vest. Kakor poveden je šla od kraja do kraja, vse je posetila in puščala povsod za seboj strmenje, očaranje in sladko grozo. Ali so zatrosili romarji to prečudno vest, ali so jo prinesli cigani, ali so si jo izmislili pijanci?

Vest je namreč vedela povedati o strašno bogati nevesti, ki ima dvanajst jarmov volov, silno veliko zemlje in po vrhu še pisano mačko.

Tudi neznansko je lepa, košata in visoka, rdečih lic in rjavih las. Samo tega ni mogel nihče povedati za gotovo, kje je doma to bogatirsko dekle. Cigani so dejali, da so jo videli tam pod gorami. In koj se je napolnilo dvoje ali trije vozov iskat bogato nevesto. Prebradili in prevozili so troje vasi vsako uro, vsega skupaj vasi in sel in selišč brez števila. A o bogati nevesti ni bilo sledu. Ljudje so pač govorili, da so tudi oni slišali o nevesti prebogati, ki pa je doma sredi ravnega polja, kjer se križa troje belih cest.

Snubači pa so dejali:

»Ne boste nas imeli za norca! Dovolj smo se naletali in nazvojili.

Zdaj gremo domov in počakali doma bogato nevesto.

Izvedel pa je zadolžen in zapravljeni kmet Peter, da se je vsulo kakor kobilic v deželi snubačev. In je šel in napisal belo pismo v tuj kraj, naj pridejo ženini, naj si pogledajo njegovo hčer, ki ima volov dvanajst jarmov in hišo in polje in gozdove. Dal je pismo romarjem, da so ga nesli pod goro svetega Valentina.

Hči Petrova pa — in zdaj se začne naša povest — je bila strašno ošabna, našopirjena in zoprna. Vstajala je ob osmih in sedela za mizo belih rok in mehkužna. Poleti se je šetala v senci jablan in hrastov, pozimi pa je česala svoje črne lase in pela:

»Jaz pa kajžico imam, velik sod in pisan hram, ko fant pravi pride tod, dam mu vino, dam mu sod.«

Ej, Petrova hči, ki ji je bilo ime Špelica, je bila pravo seme!

In prav tedaj, ko se je to godilo, je dejal oče Mihovec svojemu sinu: »Star sem in rad bi ti prepuštil gospodarstvo, preden umrjem. Pojdi in si poišči družico. Sliši se, da tam za goro živi zelo bogata nevesta. Sicer imamo dovolj, ampak če še kaj pridobiš, bo še več in bolj zate. Ne bahaj se, ampak povej vse po resnici, in dobro glej, da te ne ukanijo.«

In sin bogatega Mihovca se je odpravil na pot. Gre, gre in se usta-

vi pri hiši Petrovi. In prav tedaj je gledala hči in nevesta, Špelica, skozi okno ter je dejala:

»Le sem, le sem, moj lepi ženin, da se pogovorimo to in ono. Ha-ha!«

In zasmejala se je predrzo in zaničljivo, zakaj, že na prvi pogled ji ni bil posebno všeč neznan mladenič, ki je prihajal po cesti z majhno in neznanito rožico za klobukom.

»Kaj, ti greš v resnici v svate? Glej, glej, ampak zal nisi posebno. Saj niti cigare ne kadiš, in pripeljal se tudi nisi v kočiji, kakor se dandanes spodobi lepim in bogatim ženinom.«

Mihovečevemu sinu pa je bila zelo všeč ošabna hči Petrova.

»Nikar ne glej na to! Vzemim te, in dobro se ti bo godilo. Dejali so, da imaš veliko bogastvo, ali če ga tudi nimaš, jaz ne gledam na to.«

»Ne vem, če bo kaj z nama,« je dejala Špelica prezirljivo. »Ali imaš zame zlate škornjčke? Ako jih nimaš, si že opravi!«

»Nikar ne bodi tako prevzetna, ljuba moja, še spominjala se boš mojnih besed.«

»Joj, joj, takih ženinov kakor si ti —«

In Petrova hči se je zelo nespodobno nasmehnila, ženin pa je odšel ves užaljen.

»Ha-ha, pozdravi maškovo bistro,« se mu je rogala Špelica, »in sročeno hodi.«

Mihovečev sin pa je šel svojo pot in rekel sam pri sebi:

»Brez neveste ne grem domov. Dekle, ki jo srečam prvo, povprašam, če hočete biti moja. In naj bo gluha ali slepa, stara ali mlada.«

Gre in gre ter se za tretjim klancem nameri na lepo in mlado in veselo deklico. Sedela je na pragu siromasne kočice ter hrabro prepevala.

»Bog daj zdravje, deklica, kako ti je ime?«

»Vsak dan Francka. Kdo si pa ti?«

»Jaz sem Janez in se grem ženit. Lahko si nevesta, ako hočeš?«

»V resnici?« se je zasmejala. Nevesta bi bila rada. In posebno še tvoja, ker si mi všeč. Tako imaš moške obličje, in postaven si in moder. Vzemim te in srečen boš, čeprav nimam dvanajst jarmov volov, temveč samo pisano mačko.«

Snubač in ženin je stopil bliže in podal roko prijazni in prijetni Francki.

»Ali si sama? Ali me boš rada imela? Ali boš imela rada otroke, ki jih bo nama poslal bog?«

In Francka je odgovorila, da ni sama, ampak ima staro mater, ki za pečjo sedi in lešnike zoblje. Njega, Janeza, bo hudo rada imela, samo popivati ne bo smel preveč. O otrokih pa zdaj še noče govoriti.

In potem sta se objela in si pri segla večno zvestobo. Ženin sam ji je prinesel poročno krilo iz blesteče bele svile, in pet godcev je piskalo na ženitnini. Pogoščeni so bili s štru-

klji vsi srenjski berači, iz klobukov so pili vino in plesali z bergljami.

Ošabna Petrova hči pa si je mislila:

»Jaz sem preveč lepa za kmeta. Gospoda hočem.«

Pisala je pismo in je poslala v belo mesto, rekoč, da bi rada ženina, ki ima grad in konj petersko, triste dukatov in tolarjev.

Oj, se je zasmejala veseli škric Andrej korec!

»Čakaj me ti, čakaj! Jaz ti bom pokazal in te naučil kozjih molitvic.«

Vzel si je kočijo, ki se je kar bliskala in dvoje parov konj. Pa se je pripeljal k Petrovi hčeri.

»Pozdravljena, nevesta, kako in kaj?«

»Pozdravljen, jaz sem Špelica, in tebe bi rada za moža.«

Petrova hči je bila vsa ponižna, zakaj škric jo je privezal neutegoma nase.

»Prav imaš, Špelica, kar vzemi me! A jaz nimam belega gradu in ne konj. In tudi dukatov ne preobilo.«

»Oh, vseeno, Andrej, bodi moj!« In bil je njen. Šla sta v hišo in beli dan jih ni videl tri dni in noči.

Ko pa se je zaznavala pomlad, so zacvetele rože, in Špelica je bila vsa bela in lepa. Silno so zvonili zvonovi, in sam župnik je bil povabljen na gostijo in ženitnino Andreja Škorca.

gled. Ukaz podobne vsebine je dežel- nosodni predsednik nekaj dni pozneje dal krožiti tudi pri sodnem dvoru in se glasi ta ukaz z dne 15. oktobra 1911 sledeče: »Izvedel sem, da se pri službenem predstavljanju, uradnih poročilih in podobnih slučajih raba tuji slovensčina. V zadevah, ki se tičejo notranjega uradovanja, se mora rabiti izključno nemščina, ki velja kot jezik notranjega uradovanja! (Ogorčeni medklici. Posl. dr. Franta: Nezaslišano! To je provokacija!)

V kolikor nasprotuje vsebina ukazov, kakor so jo označili gospodje interpelantje, temu besedilu, tedaj je razlaga, ki so jo podali gospodje interpelantje, napačna.

Uporaba nemščine kot uradnega jezika pri vseh sodiščih graškega nadsodišča temelji na praksi, ki se opira na stoletja veljavne zakonite določbe ter sega v čas ustanovitve vladarskih uradov. (Posl. Jare: Po Vaših načelih bi morali sodniki pravzaprav govoriti latinsko! — Posl. dr. Ravnihar: Ni res, ne eksistuje niti zakon, niti naredba, niti navada! Dosedanja praksa govori ravno nasprotno! Vi ste napačno informirani!) Tega tudi ni, v kolikor pride v poštev področje notranjega uradnega jezika, prav nič izpremenil člen XIX. dr. osn. zak. z dne 21. decembra 1867, dr. zak. št. 42 (Oho! — klici), in tudi ni mogoč ničesar izpremeniti, ker je hotel ta državni osnovni zakon ustvariti vodilno načelo le za jezikovno pravo prebivalstva, ki išče pravice, ne pa za notranjo uradno obveščanje. V svrhu uporabe gotovega jezika kot notranjega jezika se po mojem mnenju iz dr. osn. zakona sploh ne morejo izvajati nikake konsekvence. (Glasni klici, protesti na vseh straneh.) Da pa spada tudi ustmeno obveščanje, v kolikor je čisto uradno, torej tudi prav posebno vsako službeno predstavljanje in poročanje v področje notranjega uradnega jezika, pač ni treba se nadalje utemeljevati. (Medklici.) Ravnotako se pa tudi samoočebi razume, da ti ukazi nikakor niso tangirali in tudi niso hoteli tangirati neomejeno uporabo slovensčine v kolegijskem obveščanju uradnikov med seboj, četudi se je to nanašalo na uradne zadeve. (Dr. Ravnihar: Predstaviti se pri predniku, vendar ne pomenja uradovati; to je povsem privatna stvar!) To se je, kakor znano, tudi trdilo.

Naredbe deželnosodnega predsednika v Ljubljani ne obsegajo tedaj nikakršne novotarije, marveč se gibljejo samo na polju sedaj obstoječega in imajo edini namen, vzdržati sedanji položaj napram samovoljnim nakljam posameznih, ki hočejo omajati položaj. (Dr. Ravnihar: Vsa dcsedanja praksa govori proti temu. Sodniki in sodnijski funkcionarji se se vedno posluževali slovensčine v notranjem obveščanju.)

Kar se tiče dogodkov s pravnim praktikantom R., navedenih v interpelaciji z dne 24. oktobra 1911, je treba predvsem popraviti izvajanja gg. predlagateljev, da ni bila temu pravnemu praktikantu njegova, v slovenskem jeziku izročena vloga, v kateri je naznanil svoje obolenje, vrnjenja, marveč da je bila vzeta na znanje in je bila rešitev predložitve zdravniškega spričevala od strani deželnosodnega predsedstva pristavljena samo opomba, da bi bilo umestno, predložiti vlogo v nemškem jeziku. Šele ko je predložil omenjeni praktikant zdravniško spričevalo, in sicer ne, kakor se to trdi v interpelaciji, brez vloge, marveč zopet s slovensko vlogo, je bil sprejem te vloge odklonjen, s poudarkom, da je jezik notranjega službovanja nemški. (Medklici. Tedaj se dejanje na sebi vendar prizna!)

S tem, da je deželnosodno predsedstvo v Ljubljani to vlogo zavrnilo, se ni uvela, kakor to mislijo morda gg. predlagatelji, kaka nova praksa, marveč odgovarja to postopanje popolnoma obstoječim načelom o uporabi nemškega jezika kot jezika notranje službe v okoliščini graškega nadsodišča in tozadevno doslej brez izjeme upoštevanim običajem. (Odo- ločni protesti. Dr. Ravnihar: »To so neresnične trditve! Lahko to doka- žemo!«) Tako je justično ministrstvo že v naredbi z dne 7. februarja 1891, tedaj pred več kakor 20. leti, zavrnilo v slovenskem jeziku vloženo prošnjo za pripustitev pri pravniški praksi z razlogom, da je jezik notranjega poslovanja in personalne administracije pri justičnih oblastih graškega nadsodišča, nemški.

V isti interpelaciji omenjeni slu- čaj s pravnim praktikantom L. pa je bil tak: Dne 9. oktobra 1911 je prišel neki nemški odvetniški koncipijent k pravnemu praktikantu L., dode- ljenemu nekemu spornemu oddelku okrajnega sodišča v Ljubljani in ga je v nemškem jeziku zaprosil, da sme vpogledati neki sporni akt. Ker je pravni praktikant na to prošnjo osoril, in v slovenskem jeziku odgovoril, se je nemški odvetniški koncipijent pritožil pri sodnem predstojniku, ki je poklical onega pravnega prakti- kanta pred se; ker je ta pravni prak-

tikant sodnemu predstojniku naapro- ti trdil, da ne zna nemškega, sodne- mu predstojniku pa je bilo znano, da to ni res, — sodni predstojnik je tudi slovenske narodnosti, — in ker je pravni praktikant poleg tega izjavil, da bo tudi za naprej v obveščanju s strankami govoril slovensko, ga je oposril sodni predstojnik na to, da se mora posluževati v obveščanju s strankami onega jezika, v katerem prednaša stranka svoje želje. Ker se je pa hotel imenovani pravni prakti- kant spustiti v prepir in se je vedno bolj razburjal, je zavrnil sodni pred- stojnik njegovo neprikladno obnaša- nje s tem, da mu je povedal, da mora izpolnjevati dana mu naročila, ali pa mora pričakovati, da ga odpuste iz pravne prakse. Sodni predstojnik priznava, da je mogoče, da je pri tem izgovoril besede »sicer napravim kratek proces.« V tem slučaju tedaj sploh ne gre za uporabo nemškega je- zika kot jezika notranjega poslova- nja, marveč za slučaj odkritega krše- nja jezikovnih določb za obveščanje s strankami od strani pravnega prakti- kanta, čegar nepokornosti se je sod- ni predstojnik upravičeno protivil. (Medklici.)

Koncem se je socijalni demo- krat Seitz prijel predsednika, češ, že opetovano je urgiral, naj se neka- teri predlogi glede rudniških razmer in delavskega časa odkazejo odse- kom brez prvega branja, a predsed- nik mu je rekel, da so temu ugovar- jali slovenski klerikaleci. Med Muchi- tsevim govorom je eden slovenskih klerikalcev izjavil, da njegova stran- ka ni ugovarjala. Govornik zahteva, da se stvar pojasni in naj predsednik vpraša, če kdo ugovarja, naj se do- tične zadeve odkazejo odsekom brez prvega branja.

Podpredsednik Pernerstor- fer je izjavil, da se smejo predlogi brez prvega branja odkazati odseku samo, če nihče ne ugovarja. Tak in še splošen ugovor pa so vložili dr. Korošec in njegovi tovariši. Za- to ne more šele vprašati, če kdo ugo- varja, ker je bil ugovor že vložen. (Burni klici: Torej so slovenski kle- rikaleci lagali!)

Exminister vitez doktor Fran Klein.

III.

Po daljšem presledku in molku bodi mi dovoljeno svoja izvajanja in očitanja nadaljevati. Stvari so se zasuknile tako neugodno, da imamo v Ljubljani Elsnerejev ferman, da na Koroškem kaznujejo odvetnika, ki s stranko slovenski v uradu govori in da — bodemo na Štajerskem tudi kmalu do te točke privselali. Pa to ne gre vse na rovaš sedanjemu siste- mu. Veljajo takaj besede Götheja, ki pravi:

Es erzeugt nicht gleich
Ein Haus den Halbgeist, noch das
Ungeheuer...

Pod prejšnjimi sistemi se je slo- vensko uradovanje vedno bolj in bolj omejevalo in krčilo, posebno od tistihmal, ko so na plan stopili t. zv. kurzovei. Naša javnost, posebno na- ši državni poslanci in drugi poklica- ni činitelji so temu institutu prema- lo pozornosti obračali, ker se jih je od gotove strani varalo in slepilo, češ, ta institucija se bo obnesla; kaj- ti vi, Slovenci, producirate premo- lo juristov, akademikov, da bi zamogli vsa uradniška mesta v vaših polra- jnah zasesti. Na videz je bilo to jako dobrohotno mišljenje. Ti kurzovei so postali tista šiba, tisti bič, s katerim se podi in izganja slovensčina iz uradov. Evo dokaza ad hominem.

Pred blizo pol letom dobim slo- venski poziv, da izpovem kot priča v zadevi »Glavne posojilnice« pri c. kr. okrajnemu sodišču v Ptujju odd. V. Revizicija izhajala je od c. kr. preiskovalnega sodnika v Ljubljani. Ko pridem k sodišču, ter oddam stvarno svojo izpoved, začne kurzo- vec, ki me je zaslislaval, zapisnik na- rekovati v nemškem jeziku.

Kurzovec se za moj protest pro- ti takemu narekovanju kar nič ne zmeni. Jaz si uosojam ga vprašati, na podlagi kake naredbe ali postave ho- če on meni oktroirati nemški zapi- snik. On mi pomoli neke naredbe iz 1880ih let, na kar mu jaz odvrnem, da sem jaz bil baš v tem času isto, kakor je on sedaj, da je takrat pre- sedoval c. kr. graškemu nadsodišču v Gradcu znani g. J. vit. Waser in da takrat ravno z ozirom na te naredbe in na čl. XIX. osnovnih zakonov ni- komur v glavo prišlo, pričo, ki raz- zume oba deželna jezika, pri zaslise- vanju siliti, da se protokolira njena izpovedba v nemškem jeziku.

Aroganten gospodič, ki je tak- rat, ko smo tako prakticirali pri so- diščih na Spodnjem Štajerskem, je- zikovno ravnopravnost, svojo živ- ljensko energijo in delovanje razode- val komaj plenicom, v katere je bil odel, se mi ironično nasmehe, re- koč, da Waserjevo naziranje n'ega, kurzovca, nič ne brija, ter mi zbad- ljivo reče, naj se pritožim proti te-

mu ukrepa na svetovalstveno zborni- co v Mariboru, če mislim, da on, sodnik, krivično uporabi veljavne je- zikovne naredbe in zakone. Jaz mu odgovorim, da tega za sedaj ne bo- dem storil, pač pa odklanjam podpis zapisnika, in zahtevam, da gospod sodnik vroke te odklonitve v uradni rubriki ugotovi. Ročem mu zano, da odklanjam tudi odgovornost za to, če bode veled tega drž. pravdni- štvu v Ljubljani zahtevalo moj oseb- ni prihod k razpravi ter se mi bode morala veled tega precejšnja potnina (pričina) iz drž. blagajne plačati. Ta moj ugovor kurzovca ni spravil iz ravnotežja; ostal je pri svoji trmi, misleč si menda, saj se pričinne ne plačujejo iz njegovega, sodnikovega žepa. No, jaz sem bil v resnici potem klican kot priča k porotni razpravi v Ljubljani in sem dobil pričinno iz- plačano. Nočem preiskovati, ali je bil moj osebni prihod v Ljubljano po- treben ali ne; iz stališča obtožbe menda me ni bilo treba klicati; še manj pa iz stališča zagovornitva.

Toda, vprašam, kaka perspekti- va se otvori za državne finance, če zagrizeni nemškonaacionalni sodniki s takim postopanjem zapravljajo in trati- jo denar davkoplačevalcev za nepotrebne pričnine in potovalne stroške? Ali ima justični minister toliko razpoložljivega kredita, da objestni kurzovei na tako nečuten način provzročajo razsipavanje dr- žavnega denarja za nepotrebne pri- čnine itd.? To je vprašanje, katero stavim našim državnim poslancom expressis verbis. No dvomim, da bi se dotičnemu g. sodniku hudo godilo, če bi si osmelil tako potratno držav- nega denarja pod predsedstvom raje- nega vit. Waserja. Pomisliti pa je še sledeče: Ali ta germanizatorična metoda ni prava, pravcata coklja za pravosodje? Kurzovec mora prestav- ljati v Ptujju slovensko izpovedbo v nemški jezik za slovenske obdolžence v Ljubljani; ljubljanski sodnik pa mora spet nemški zapisnik ptujске- ga kurzovca v slovenski jezik preva- jati ljubljanskemu obdolžencu! Ali ni to ironija za točno in vestno ura- dovanje?

Nedavno je dr. Šusteršič izrazil mnenje, da je 40% preveč uradni- kov. To je bilo malo pretirano. Pa če se na spodnjem Štajerskem v vseh enakih slučajih tako postopa, kakor zgoraj navedeno, je neizpodbitna resnica, da se s takim ravnanjem de- lo na neumesten način pomnožuje in zavlačuje in da se na drugi strani dr- žavna blagajna na dvojni način — pleni. Državni pravdnik bi se bil mo- goče zadovoljil s prečitanjem moje v Ptujju oddane izpovedbe. S tem bi stvari ničesar ne škodil, državni bla- gajni pričinno prihranil in meni ne- priliko in zamudo osebnega prihoda v Ljubljano odstranil. Pa ker zapi- snik zbog trme ptujskega kurzovca ni bil od mene podpisan in poverjen, ni mogel tega riskirati. Zakrivil bi ničnost.

Odkod jemljejo kurzovei to sa- mozavest, da ne rečem hujšega izra- za, ki bi takej metodi menda bolj od- govarjal? Že v svojem zadnjem član- ku — glej št. 236 »Slov. Naroda« z dne 13. oktobra 1911 — sem omenil kako nesramno in provokatorično so se tam imenovani gospodje obnašali pri nekem banketu, prirejenem na čast z viteškim križem Fran Josipo- vega reda odlikovanemu ptujskemu sodnemu predstojniku dr. Glasu. Ta- krat se je kadilo temu gospodu na vse pretege in kovalo njegove zaslu- ge v zvezde. Zamolčalo pa se je viš- jim in najvišjim krogom, da se je baš pod tem dr. Glasom pripetil justični umor zakonske dvojice F. Bratuša, ki je zbudil v celem Evropi velikan- sko pozornost in da je baš znani kur- zovec igral kot preiskovalni sodnik pri tem slučaju najzlostnejšo vlogo. — Ni li to imenitna »zasluga«? Zna- ni nemški gromovnik in odvetnik dr. pl. F. je pa pri tem banketu nekaj omenil, kar se ne sme prezreti. Rekel je (glasom »Tagespost« z dne 19. marca 1904) ... aber schon unter Rat Pevetz begannen das »Anschies- sen« der Gerichtsbeamten, so dass man jetzt nicht bloß Jurist, sondern auch Diplomat (!) sein müsse (!), um seinen Posten ganz auszufüllen.

Prva trditve tega doktorja in gromovnika je prasta laž. Na dr. Pevetza ni nihče »streljal«; pač pa se je pod tem sodnikom začelo tisto intimo razmerje z Ornigom, ki je rodilo pravdo Ornig-Pintarič. Čita- teljem »Slov. Naroda« je znano, kako sumljivo vlogo je sedanjí dvorni svetnik dr. Pevetz v tej pravdi igral. Najnovejši izstavek tega razmerja je pravda Ornig-Malik, ki še visi. Druga trditve dr. pl. F. . . a zadene žebelj na glavo.

Kurzovei na Spodnjem Štajer- skem so bolj diplomatje, nego juristi. V svoji germanizatorični vnemi se pehajo za edimim ciljem, ustreči in- tencijam nemškega Volkerata. Da exminister dr. Fr. Klein tega ni ho- tel ali mogel preprečiti, — to je nje- gova »zasluga« alias krivda.

Ptuj, 21. novembra 1911.

Dr. Anton Brumen.

Italijansko-turška vojna.

S tripolitanskega bojišča.

»Frankfurter Zeitung« poroča iz Tripolisa, da so Turki na umeten način povzročili povodenj v Tripoli- su s tem, da so odprli neko zatvorni- co. Voda je razdrila 300 metrov utrdb pri Bumeliani in je liki deroči reki vdrla v mesto, kjer je mnogo hiš po- škodovala. En del ceste ob morju se je vdrl.

»Agenzia Stephani« poroča iz Tripolisa: Dne 22. novembra je več arabskih čet napadlo naše utrdbe med Sidi Mesrijem in trdnjavo Ha- midje. Naša artilerija je parkrat ustrelila na sovražnika, na kar se je ta umaknil.

Rusija svari.

Sporočilo italijanske vlade Ru- siji, da namerava razširiti bojišče, je v petrograških diplomatičnih krogih vzbudilo veliko vznemirjenje. Rusija je odgovorila na italijansko noto s tem, da je Italijo v zelo določni obliki svarila, da naj preveč ne razširi bo- jišča.

Obramba Dardanel.

Turško vojno ministrstvo je za slučaj, če napade Italija Dardanele, začelo z izvanrednimi odredbami. V Galipoliju je zbrana povečana divi- zija, ki šteje 25.000 mož. V Dardane- lah in Edremidu je pripravljena divi- zija rezervistov. Skoraj ves vojni material z bolgarske meje so tja pre- peljali. Sedanje središče utrdb mor- ske ožine je Nagara.

Kršitev mednarodnega prava.

Iz Carigrada poročajo: Bombar- diranje neutrenjenega mesta Akaba in pa metanje bomb iz aeroplanov sma- trajo kot kršitev mednarodnega prava. Razburjenje prebivalstva bo brezdvomno vplivalo na bojevanje. Izključeno tudi ni, da se bodo Turki naščevali nad Italijani v Turčiji.

Akcijski italijanske mornarice.

»Caffaro« v Genovi, ki je pred- večerajšnjim trdil, da je akcijo itali- janske mornarice preprečila neka alirana velevalst, izjavlja v včeraj- šnji številki v oficijalni noti, da je ta trditve neresnične. O akciji mornari- ce ni ničesar znanega. Vendar pa ni dvomiti, da pride do te akcije, če Turčija ne odneha.

Politična kronika.

Trgovinsko ministrstvo name- rava izdati naredbo, da odpomore ne- zmernemu vživanju žganja. Naredba zahteva za kupčevanje z žganjem v zaprtih posodah koncesijo in prepo- veduje razpečevanje po avtomatih.

Portugalski senator Lima objavl- ja presenetljiva razkritja o posku- sih bivšega kralja Manuela in nje- gove rodbine, da si zagotovi pomoč inozemstva proti portugalskim re- publikancem. Iz Vigoja poročajo, da so odkrili v Chavezu monarhistično zaroto. Vsi podčastniki garnizije so se baje zvezali, da umore častnike v tem trenutku, ko se približa monar- histična vojska Chavezu. Neki pod- častnik bi bil prevzel v tem slučaju poveljstvo garnizije.

Med Rusijo in Perzijo se ne pri- de tako kmalu do sporazuma. Sicer je perzijski poslanik v Londonu iz- javil, da hoče perzijska vlada ugoditi ruskim zahtevam, vendar Rusija najbrže ne veruje tem zagotovilom, ker je poslala tri bataljone Saljan- skega polka v Izneli.

Boj proti dinastiji Mandžu vodi- jo revolucionarji z vsemi sredstvi. Poročali smo že, da so napravili na predsednika Juansikaja atentat, ki se je pa ponesrečil. Cesarjev edikt oprošča Juansikaja od obveznosti, da s zglati vsak dan v avdijenci, kar mu daje mnogo bolj prosto roko, ob- enem pa potisne regenta še bolj v ozadje. Velešile, ki so se nedavno proglasile za nevrvalne, so začele se- daj s posvetovanji z dinastijo ter ob- ljubljajo svojo pomoč v slučaju, da se Juansikaja posreči, rešiti monar- hijo. To izpremenjeno stališče tujih držav se da razlagati zlasti iz tega, ker so revolucionarje neediní. Po- sledice te neodločne taktike so ne- pregledne in že so se začeli umori Evropejcev. Umori v provinci Šen- si, pri katerih je bilo pomorjenih tu- di 2000 Mandžujev, so bile samo predigra. Sedaj poročajo tudi iz pro- vincije Jünan o umorih. Tuji diplo- matični zastopniki delajo sedaj pri kitajski vladi na to, da bi ta prepo- vedala uvoz orožja, baje »da se va- ruje nevrvaliteta«. Boj pri Hankavu je ostal popolnoma neodločen. Na obeh straneh je bilo mnogo mrtvih ni ranjenih. Na bojišču leži 5000 mrtvecev nepokopanih.

Štajersko.

Občinske volitve v celjski okoli- ci. Ponovno opozarjamo slovensko vo-

lilec, da se vrše občinske volitve v celjski okoličici v ponedeljek, dne 27. in v torek, dne 28. novembra. Volitev se vrši pri Fazarincu na Ostrožnem, in sicer voli tretji razred v ponedel- jek, dne 27. novembra od 8. dopol- dne do 3. popoldne, drugi razred v torek, dne 28. novembra od 8. do 11. dopoldne in prvi razred dne 28. no- vembra od 3. do 4. popoldne. Kakor slišimo, širijo nemškutarji po okolici novice, da volitve v 3. razredu niso razveljavljene in da ni treba iti vo- lit. To ni res, voli se tudi v tretjem razredu. Vsi slovenski volilci splošno na volišče! Skrbite, da tista nemšku- tarska klika, ki gospodari na celjs- kem magistratu in ki je noben po- šten človek ne mara, ne bo imela ka- ke besede tudi v slovenski okoličici! — Slovenska kandidatna lista, ki smo jo priobčili v »Slovenskem Narodu« mi- nulo soboto, se je v toliko izpremeni- la, da kandidira v drugem razredu Jakob Mirnik po domače Svedere, po- sestnik v Medlogu in ne Anton Mir- nik po domače Kos iz Medloga.

Iz Celja. Slovensko trgo- vsko društvo je ustanovilo tečaj, v katerem se vadijo slovenski trgo- vski vajenci v slovenski trgovski ko- respondenci. Pouk je vsako nedeljo od pol 12. do pol 1. popoldne. Za ta te- čaj, ki ga vodi nadučitelj gosp. Ar- min Gradišnik, se je oglasilo 20 va- jencev. — Sestanek pevč in pevcev se vrši v soboto ob 8. zve- čer v mali dvorani »Narodnega do- ma«. Prosimo polnoštevilne udelež- be! — Čitalničarji.

Le ostanimo pri stvari! »Sloven- ski Narod« je priobčil minule tedne več jako zanimivih slučajev iz »de- lovanja« državnega poslanca Roškarija. »Straža« ne ve v odgovor ničesar stvarnega povedati — temveč se iz- govarja. Če imenuje Roškarija »s po- nosom svojega« — no, potem je to pr- vi prav čuden »ponos«, drugič pa se za Roškarija itak nikdo ne trga! Saj bi se ga klerikaleci sami zaradi nje- gove nezmožnosti, požrečnosti in — različnih afer, ki so se odigrale tam pri Gradcu, najraje znebili, pa mož se drži svojega mandata in drugih častnih in obenem dobičkanosnih mest kakor klop. Le ostanimo pri stvari in Roškarijevem kakor šentilj- skem slučaju. »Straža« ni zavrnila niti z eno besedico našega poročila, da je večina »slovenskih« občinskih odbornikov v St. Ilju glasovala za — razširjenje tamošnje nemške šole. — Ali je »praktično obrambno delo v ogroženih krajih« kakor zagovarja — Thalerja in druge njegove čedne somišljenike »Straža«? To ni nobeno kritiziranje in zabavljanje — tako daleč ne sme iti naša potrpežljivost, da bi se v nemali za razširjanje nem- škikh šol, govorili na cesti in doma sa- mo nemško in bili »Slovenci« samo tedaj, kadar to ravno — nese. S ta- kimi »brambovci« ne bomo držali ogroženih postojank, temveč samo ži- veli nekaj let v nevarni zmoti, dokler ne bomo izpovedali, da je bil ves na- por in težko zbrani denar — zaman. Končno še dostavljamo, da so naše informacije iz čisto drugega vira in ne od moža, zavednega narodnjaka, kateremu grozi »Straža« — menda iz samega narodnoobrambnega navdušenja.

Dr. G. Gorišek. Na severnem v- vzočju temnozelenega Pohorja, v starodavnih in prijaznih Rušah, je umrl tamkajšnji zdravnik g. dr. G. Gorišek. Bil je celjski rojak in bliž- nji sorodnik uglednih celjskih rod- bin: Kapus, Filipič, Vrečko. Rajni je bil skozinskoz plemenit, prijazen in odkrit značaj, in lahko rečemo, da je bil on med tistimi srečnimi ljudmi, ki imajo malo sovražnikov ali pa no- benega. Viskdar se je zavedal svojega slovenskega pokolenja, se tudi aktiv- no udeleževal narodnega delovanja ter s svojim ljubkim tenorjem deloval pri številnih narodnih slavnosti- h. Kot zdravnik je bil daleč na- okoli na najboljšem glasu, največje zaupanje pa so imele vanj ženske in zato je moral večkrat ob vsaki uri peneči in podnevi iti po več ur v hribe h kaki porodnici. Celih 30 let je bil v Rušah zdravnik ter 16 let žu- pan domači občini. Slava možu, ki si je postavil najlepši spomenik s svojo delavnostjo, dobrodušnostjo in rado- darnostjo, iskreno sožalje pa čislani njegovi obitelji, zlasti njegovi dobri, plemeniti soprog-vdovi.

Drobne novice. Umrl je v Ma- riboru nekdanji lekarnar pri »Za- morcu« na Glavnem trgu dne 21. no- vembra Jožef Dominik Bancelari. Bil je nacionalno zelo delaven član raznih lokalnih mariborskih korp- oracij, ravnatelj mestne hranilnice in več let predsednik društva »D. Stu- dentenheim«. — Iz Ptujja. Pri vo- litvah v cenilno komisijo za osebno dohodnino so izvoljeni v vseh treh razredih Nemci. Slovenci se volitve niso udeležili. — Iz Šoštanja nam poročajo: Pri »Basist«, daleč naokoli znani gostilni, je izbruhnil v enem gospodarskem poslopiju ogenj, ki so ga k sreči hitro omejili in poga- silili, predno je napravil večjo škodo. — Iz Vranskega. Nesnani uzmo- vič je ukradel zdravniku dr. Šerku

iz zaklenjene miznice v pisalni mizi, ki stoji v domači lekarni, 300 K. Sumi se nekega kmeta, ki je došel večkrat po kako malenkost v lekarno in si je vse natančno ogledoval, po tatvini pa je naenkrat izostal. — Iz Gradca. V imenik štajerskih odvetnikov je vpisan dr. Jakob Rajh s sedežem v Gradcu. — V Smartnu na Paki so izvolili župana Martina Pirtovška, znanega klerikalnega podrepnika, za — častnega občana. Da bo čast občine še večja, je treba izvoliti za častnega občana še domačega — mežnarja.

Koroško.

Poštno ravnateljstvo v Celovcu. Vprašanje glede ustanovitve poštne ravnateljstva v Celovcu je že rešeno. Mestna občina zgradi na svoje stroške poslopje in da tudi brezplačno erarju stavbni svet. Poslopje prepušti občina za 12 let erarju v porabo proti vplačilu 5% kapitala, ki ga založi občina za stavbo. Erar pa si pridrži pravico prevzeti čez 12 let stavbo v svojo last. Z gradbo poslopja bodo pričeli pomladi leta 1912.

Mestna klavnica v Celovcu je glasom odredbe mestnega magistrata odprta tudi za uvoz mesa in živine iz Bosne in Hercegovine proti vplačilu običajnih pristojbin.

Nesreča na električni železnici v Celovcu. Pred mostom čez Glino je povozil voz mestne električne cestne železnice nekega neznanega kolesarja. Kolesar je obležal na mestu mrtve. Kdo je nesrečo zakrivil, še ni dognano.

Primorsko.

Sovodnji. Tukajšno »Kmetijsko izobraževalno društvo ima svoj redni občni zbor dne 26. novembra t. l. ob 2. popoldne v prostorih gosp. Andreja Telbana v Sovodnju. Občnega zbora se sme vsak udeležiti, ker bode javen.

Katoliško junaštvo. V Bukovici so napadli člani katoliškega izobraževalnega društva brez povoda zidarja Franca Gatnika in mu zadali več težkih ran z nožem. Napadavalci so znani in ima celo zadevo že sodišče v rokah.

Vlom na postaji v Zdravščini. Na postaji južne železnice v Zdravščini so vlomili prednočno od polnoči do 4. zjutraj neznanji vlomilci, navrtali blagajno in odnesli iz nje okoli 190 K denarja. O storilcih še nimajo nobene sledi.

Morilec železničarja Grzelja v Gorenjah. Ivan Čeh, posestnik sin iz Gorenj, je pri sodni preiskavi priznal, da je napadel svojega tekmeča v ljubezni s kamnom, ga pobil in vlekli je mrtvega na železniški tir. Povedal je tudi, da je imel že dolgo časa namen, maščevati se nad Grzeljem in se je proti svojim prijateljem baje tudi večkrat izrazil, da bo Grzelja ubil.

Avstrijska vojna eskadra, ki je bila vsidrana že več dni pred Trstom, je odplula večerj proti jugu.

Neroden tat. Včeraj je vzbudil v Trstu pred finančno stražo občo pozornost mlad delavec, ki je valil po cesti velik, več kot 6hektilnerski sod. Ko je možakar zapazil, da so se začeli zanimati zanj posebno finančni pazniki, je sod vstavil, se nanj naslonil in zaspal. Pazniki pa radovedni, kaj je s tem človekom, je stopil k njemu in zbudi sumljivega valilca iz hljinjenega spanja. Mož pa je skočil nenadoma proti pazniku in ga začel pošteno obdelavati s pestmi. Stražniku in pasantom se je posrečilo pomiriti zaspanca, ki so ga odpeljali s sodom vred na policijo. Tam so dognali, da je možakar sod ukradel, da si napravi v njem ceno stanovanja.

Požar v Ičeah. V Ičeah je pogorelo celo poslopje posestnika R. Poldruga. Ogenj je izbruhnil nad hlevom, kjer so otroci skrivaj kadili in vrgli se goreče ostanke cigaret med slamo. Rešili so samo en del stanovanja, živino in nekaj strojev, vse drugo pa je pogorelo. Škoda veliko presegla zavarovalnico.

Nezgođe. Zastrupil se je v Trstu 19letni delavec H. Madalenčič zaradi neozdravljive bolezni na pljučih. — Kovaški mojster D. Gradan je začel vsled nepredvidnosti z roko v velik krožni sveder in si zlomil na več krajih desno roko. — Zasebnica Josipina Strgu se je polila z vrelim kropom in dobila nevarne poškodbe po celem desnem delu telesa. Odpeljali so jo v bolnišnico. — Z nabito pištolo se je igral 13letni Frane Milič. Pištola se mu je sprožila in krogla mu je prelomila levo roko.

Dnevne vesti.

+ »Pritožba zoper volitve v ljubljanski občinski svet je imela namen ugotoviti pravno stanje.« Razsodba upravnega sodišča o pritožbi proti veljavnosti občinskih volitev ljubljanskih je klerikalne blamirala do kosti, saj je pred vsem svetom

konstatirala, da ni klerikalna pritožba imela niti sence upravičenosti, da je bila torej vložena zgolj iz nagajivosti in zlobnosti. Povsem naravno je, da klerikalci ni prav, da se je javno ugotovilo njihovo kverulantstvo, zato se skušajo sedaj oprati in olepšati svoje postopanje. Pravijo namreč, da so hoteli s svojo pritožbo proti veljavnosti ljubljanskih občinskih volitev edinole »ugotoviti pravno stanje«. Dobro! Ako so torej hoteli samo »ugotoviti pravno stanje«, ako so potemtakem že v naprej vedeli, da so občinske volitve ljubljanske veljavne in da je njihova pritožba samo udarec v vodo, kako so potem mogli zahtevati, da se ti njihovi, po lastnem priznanju neresni pritožbi prizna odložila moč? Če s svojo pritožbo niso nameravali ničesar drugega, kakor da »ugotove pravno stanje«, potem je bilo pač nedopustno in naravnost neodgovorno, da so od deželne vlade zahtevali in tudi pod pretvezo, da se jim gre za resno stvar, izposlovali, da se je zgolj radi te v bistvu brezpomembne ugotovitve popolnoma brez potrebe zavleklo konstituiranje novega občinskega sveta. Radovedni smo, kaj pravi sedaj k tej klerikalni izpovedi gospod baron Schwarz. Menimo, da mu ni prijetno klerikalno priznanje, da so ga imeli s svojo pritožbo pošteno za norca in da so ga s svojo prefriganostjo tudi speljali na led. Pregovor sicer pravi, da gre gotova žival samo enkrat na led, mi pa smo prepričani, da se bo naša deželna vlada vkljub tej, zanjo malo častni izkušnji vendarle še dala tudi v prihodnje od klerikalcev vjeti na limanice. Toda to je njena stvar, ako si hoče z blamažami nabirati lovrike! Kar se tiče »flagrantnih prekršitev prava, kakor jih je pri zadnjih občinskih volitvah zakrivila baje liberalna stranka v Ljubljani«, naj bodo klerikalci le tiho, ker je notorično znano in se lahko s pričami in dokazi ugotovi, da so klerikalci v volilnih goljufijah in sleparstvih naravnost nedosegljivi mojstri, s katerimi se v tem oziru ne more kosati niti ena stranka pod solncem. Sicer pa, ako je res napredna stranka »tako flagrantno kršila pravo«, zakaj niso klerikalci v svoji pritožbi navedli vseh teh slučajev? Zakaj so navedli samo enega in še ta je tak, da se je o njem izreklo upravno sodišče, da ni v njem niti sledu kakega kršenja zakona. Iz tega je razvidno, da niso imeli klerikalci v resnici niti najmanjšega stvarnega povoda za pritoževati proti volitvah in če sedaj priče o »flagrantni kršitvi zakona z nakredne strani, je to samo pesek v oči, nepoučeni masi in ničesar drugega.

+ **Ljubljanski občinski volilni red** se zopet spremenil, tako piše večerjšnji »Slovenec«. Naš pušča ta novica popolnoma hladne, ker ni imela naša stranka s sestavo tega kurioznega zakona prav nobenega posla. Ako se je torej to zakonsko skrupulo, ki ima očete izključno samo med klerikalci, izkazalo takoj pri prvi praktični uporabi, je je pomakljivo in da »ne preprečuje zadostno flagrantnih prekršitev prava«, je to samo ubožno sprčičevalo za klerikalce same. Ako pa je kakovost volilnih kuvertov kvintesenca »zadostnega varstva glede na volilno svobodo in preprečena flagrantnih prekršitev prava«, potem nimamo prav nič proti temu, ako klerikalna deželnozborna večina magari tudi sklene, da se imajo v bodoče volilni kuverti za občinske volitve v Ljubljani napraviti iz — aligatorske kože. Če pa mislijo klerikalci, da bodo pri tej priliki lahko znova »popravili« zakon sebi v korist, se temeljito motijo. Res lahko »popravijo« zakon s svojima dvema glasovoma večino, toda s tem še ni ničesar doseženega, ker imajo pri stvari govoriti še drugi faktorji. Da pa so Bienerthovi časi hvala bogu že prešli, to pa bodo vedeli tudi klerikalci sami.

+ **Zopet germanizacija pod klerikalno patronažo.** V večeršnjem »Slovenec« čitamo: »Kakor izvem, je deželnosodni svetnik dr. Franc Kočevar p. l. Kondenheime imenovan za deželnosodnega nadsvetnika pri deželnem sodišču v Ljubljani.« To vest priložuje »Slovenec« brez vsake opazke, kar izpričuje, da je povsem zadovoljen, da je pri ljubljanskem deželnem sodišču imenovan za nadsvetnika zopet Nemec, ki ima postati vodja in predstojnik okrajnega sodišča. Seveda »Slovenec« ne sme črtniti niti besedice, saj klerikalni poslanci v parlamentu docela odkrito odobravajo germanizatorično postopanje ministra dr. Hohenburgerja in predsednika Elsnerja. In zakaj to delajo? To je javna tajnost, ki jo pa žloge že vrabci po strehah. Klerikalni poslanci mirno trpe germanizacijo, ker upajo se tem doseči, da bo pravosodni minister dr. Hohenburger v tem slučaju lažje dostopen njihovi želji, da se potlačijo kazenska preiskava, ki je v teku proti Kregarju in Štefetu radi sleparij pri zadnjih volitvah v trgovsko in obrtno zbornico. Za ceno,

da se Kregar in Štefe izpustita iz rok pravice in da ostanejo nezakazovana njihova slodajstva, pripuščajo klerikalci sistematično germanizacijo ljubljanskega sodišča! Tako postopajo kreature, ki se sicer ustijo pri vsaki priliki, da so boritelji za pravice slovenskega ljudstva in slovenskega jezika.

+ **Deželni odbor kranjski** je pred kratkem, kakor čitamo v »Občinski upravi«, izdal na vsa županstva dve zanimivi okrožnici, s katerima tolče sam sebe po zobeh. V eni okrožnici pravi, da ni treba pečata pritiskati na občinske volilne izkaznice, čeprav imajo le te po deželnem odboru izdane uradne izkaznice natisnjene kolobarček, ki naznačuje mesto za občinski pečat. Po dolgem času je še le prišel deželni odbor do spoznanja, da navaja s temi uradnimi tiskovinami k nepostavnostim, ker občinski volilni red ne predpisuje, da bi morale biti volilne izkaznice opremljene z občinskim pečatom. Sedaj je deželni odbor to prepovedal, vendar ostanejo napadne tiskovine toliko časa v rabi, dokler se ne izpraznijo. In res so nekatera klerikalna županstva izrabljela pritiskanje občinskega pečata v tem pogledu, da so mogle dognati, kako je volil ta ali oni volilec. Občinski pečat je namreč moči pritiskati v raznih legah in tudi v različnih barvah. In to je županstvom, oziroma agitatorjem dobro služilo, da so onemogočili volilno tajnost. To je pač nekaj povsem drugega, ko »prozorne« kuverte pri ljubljanskih magistratnih volitvah. In vendar je značilno za poslovanje pri deželnem odboru, da le ta izda protizakonite volilne izkaznice. Pa nič čudnega, ko ima deželni odbor več smisla in časa za preganjanje naprednjakov in naprednih občin, kakor pa za pravilno poslovanje prve avtonomne oblasti v deželi. Druga okrožnica pa zapoveduje županstvom, da morajo hitreje in točno reševati naročila deželnega odbora. Bolje kakor nekaj papirnatih besed, naj bi služil deželni odbor sam za zgled občinam za redno in marljivo poslovanje. In kaj vidimo: Da deželni odbor mesece in mesece, da leta, ne reši nujnih uradnih stvari. Pravilnega proračuna, ki bi bil tudi za deželo kranjsko krvavo potreben, se niti ne dotakne. Torej klerikalna večina v deželnem odboru — najprvo pred lastnim pragom!

+ **Dvojna mera** je v posebni veljavi pri logaškem okrajnem glavarstvu, klerikalce se namreč vse dovoljuje, naprednjake pa šikanira, kjerkoli more. Tako je bil dne 17. oktobra prepovedan obhod radi draginje v Idriji, klerikalcem pa se je za nedeljo 26. t. m. dovolilo obhod z razvitimi zastavami. Prvi obhod nestrarski, saj draginja zadeva v enaki meri vse prebivalstvo, je bil prepovedan, drugi po klerikalni stranki prirejen obhod, torej političen, pa je dovoljen. Ali se ne pravi to meriti z dvojno mero? To bi pri poštenih političnih upravi vendar ne smelo biti. Če se enemu dovoli, se mora tudi drugemu, ne pa tako očividno pristransko postopati. Z draginjskim obhodom se v Idriji ni moglo nikogar izživiti, dočim je klerikalni obhod v napredni Idriji izživljanje. Toda klerikalci uživajo danes posebno milost od strani vlade, ki bi morala biti nepristranska. Privoščimo klerikalcem vladno varuštvo, saj so ga tako zelo potrebni, toda slavna vlada je lahko prepričana, da si bo morali tudi naprednjaki priboriti popolno svobodo uživanja političnih pravic. Kar sme eden, sme tudi drugi. O okrajnem glavarstvu v Logatcu prihajajo pa tudi druge pritožbe glede pristranskega postopanja. Klerikalni gostilničar dobi dovoljenje za podaljšanje policijske ure do zjutraj, napredni gostilničarji pa samo do polnoči, ali kvečjemu do ene ure ponoči. Poslovanju logaškega okrajnega glavarstva bo treba v bodoče posvečati posebno pozornost, da se praksa dvojne mere ne bo mogla predolgo obdržati.

+ **Iz Vevč.** Naše občinske volitve se vrše v torek. Ustanovili smo »samostojno kmečko stranko«. Oče župan, Jakob Dimnik nas je pa takoj razupil za liberalce in brezverce. Ker nas ima tako rad, mu hočemo posvetiti par vrstic. V »Slovenec« se je naš Jokec hvalil, koliko dobrega je storil za delavce na Vevčah. Kako velik prijatelj je, se vidi iz tega, ker prodaja hlevski gnoj posestnikom po 5 K, delavcem, ki so obenem tudi mali posestniki pa po 6 K. Ko je pred leti delavstvo na Vevčah stavkalo, se je oče župan potegoval za delavstvo le v toliko, da je nagajal takratnemu ravnatelju, ki sta si bila zelo navzkris ne pa, da bi delavstvu resnično pomagal. Prav dobro vedo vsi delavci, da držite s tovarno oziroma ravnateljem. Tovarna vam pošilja cele vozove kuriva. Zakaj pa tega delavcem ne privoščite? V »Slovenec« z dne 23. t. m. št. 269 pa pišete, da so Snoci, Siherl in Robida krivi, da so posestniki tako ceno prodali zemljišče za vevško železnico.

Ta je pa res debela. Povejte nam g. župan, kdo je tisti, ki je dobil 10.000 kron nagrade za posredovanje? Ali ni tudi Mreina dobil 5000 K nagrade. Posestniki so dobili le 5000 K za vse zemljišče. Vi in g. Mreina pa trikrat toliko torej 15.000 K. Posestniki so bili oškodovani za 71.000 K. Kdo je torej tisti, ki pomaga židovskim kapitalistom? Kdo je podli lažnjivec? Tako je tako, oče župan in vi g. Mreina! Denar bi morali dobiti posestniki, ne pa Mreina in vi. Posestniki, delavci, volilci! V torek pokažite, da ste močnejši, da ne marate ljudi, ki vam samo škodo delajo. Mi smo verni slovenski možje, ki bomo delali le za blagor občine. Nismo liberalci ali pa brezverci. V torek torej v boj proti županu in njegovim slepim privržencem.

+ **Napredna zmaga.** V Dolah pri Idriji so po hudem boju zmagali pri občinskih volitvah naprednjaki. Naprednjaki imajo 14 odbornikov, klerikalci pa 4. Živelci zavedni napredni volilci!

+ **Tudi zmaga!** S presrečno radostjo so klerikalci razglasili, da so zmagali v Dobropoljah. Pomislite, ljudje krščanski, v Dobropoljah so klerikalci zmagali in smatrajo to za velik uspeh. V Dobropoljah kraljuje vendar državni in deželni poslanec Jaklič, v Dobropoljah »vetov« klerikalne zadruge, Dobropolje so bile dolga leta ena glavnih trdnjav klerikalizma, a danes so razmere take, da so klerikalci kar vesela iz sebe, ker so sploh se zmagali. To kaže, da se podirajo klerikalni stolpi tudi v nekaj najbolj klerikalnih krajih in da se bliža konec Jakličevemu gospodarjenju celo v »njegovih« občinah!

+ **Pri občinskih volitvah v Kočevju** je zmagala sedaj gospodujoča nemška klika. A prestala je mnogo strahu in še ob začetku skrutinija ni vedela, pri čem da je in se pripravljala na presenečenja. Volilci so bili namreč razdeljeni na pet strank. Posebno je Nemce zabolelo, da so tudi Slovenci postavili svoje kandidate. Zdej jim bo odleglo, a — za koliko časa?

— **Prodajanje žganja.** Trgovinsko ministrstvo namerava, da omeji preveliko uživanje žganja, izdati naredbo, po kateri je prodajanje žganja v zaprtih steklenicah vezano na koncesijo in po kateri je nadalje prepovedano prodajanje žganja z avtomati.

Efektna loterija v prid e. kr. družbe srebrnega križa v pomoč odsluženim vojakom. V korist družbe srebrnega križa se priredi efektna loterija, srečke se prodajajo po 1 K. Glavni dobiček v vrednosti 100.000 kron se izplača na željo v gotovini. Poleg glavnega dobitka je nadaljnih dobitkov v skupni vrednosti 160.000 kron. Zrebanje bo dne 2. decembra 1911. Družba srebrnega križa, ki ima za Kranjsko lastno podružnico, ima namen podpirati odslužene vojake. Posreduje za rezerviste službe, mesta, delo. Revnim rezervistom daje tudi podpore. Kranjska podružnica je s svojim delovanjem že pričela. Čisti dobiček te efektne loterije se porabi zlasti v oporo podružnicam. Spričo velike socialne koristi družbe srebrnega križa, ki je odličnega pomena tudi za naše odslužene vojake in delodajalce, je nakup teh srečk, ki obetajo lepe dobitke, prav toplo priporočati. Srečke se dobivajo po trafikah in bankah.

Amerikanski državljani — volilci v občini Zg. Tuhinjs. Našim amerikanecem dobroznani Vitus Hribar, župnik v Ameriki, je dne 9. t. m., seveda po pooblastilu volil pri občinskih volitvah. Volitve je vodil župnik Štrunkelj, kateri je dobro vedel, da je kaj takega protipostavno. Seveda, župnik je dal stvar volilni komisiji na glasovanje in ker »so gospod« predlagali, so možje ponižno priklimali — če bo deželni odbor tudi tako priklimal ne vemo! Vitus Hribar ima pri nas zelo zarastel gozd, pa mogoče tudi lepo zaostal dolg na vojaški taksi. Dobro bi bilo, da se stvar preišče in ga prisili, naj da cesarju, kar je cesarjevega.

Elektrodiograf »Ideal«. Danes v petek, dne 24. novembra: Specialni večer z naslednjim sporedom: 1. Luka snubi Rozalijo. (Jako komično.) 2. Sanje igralca. (Ameriška senzacijska drama.) 3. Maks ozdravlja. (Jako komično.) Jutri v soboto, 25. novembra največja detektivska učinkovitost seziže: Dr. Gar el Hama, Orientalec. V torek, 28. novembra film Aste Nielsen: Goreča nagajenja. V soboto, 2. decembra: Maščevalec svoje časti. (Svetovna učinkovitost Nordifilms Co.)

Poskušeni samomor. Danes ponoči je skočil z mosta električne železnice v Ljubljano bivši sprevodnik električne cestne železnice Matija Cesar ter plaval kakih 200 korakov dalje. Ko sta to opazila narednika e. in kr. 17. pešpolka gg. Ivan Škrem in Jožef Kristan, sta mu takoj priskočila na pomoč, ga potegnili iz valov in spremila domov. Vzrok poskušene samomora je baje ta, ker je bil Cesar odpuščen iz službe.

Preselitve v Ljubljani. V novemberskem preselitenem roku se je v Ljubljani preselilo 387 strank ozi. družin s približno 1600 osebami. Na novo se je priselilo 19 rodbin, izselilo pa 13 strank, ker jih je poklie zval v druge kraje. — Pomanjkanje zlasti manjših stanovanj je vzlic se precej živahne letošnje stavbne sezije še vedno občutno.

Nepošten vajenec. Pekovski vajenec Matija Skollan je pred kratkem poveril svojemu mojstru Jezeršku v Vodmatu denar, katerega je inkasoval pri raznih strankah za pecivo in ga v Ljubljani pognal, potem pa pobegnil. Včeraj ga je policija izsledila in aretovala.

Čegava je zapestnica? Pred kratkem je pri nekem zlatarju hotel nek mlad fantalin zastaviti lepo srebrno zapestnico, katero mu je pa zlatar odvzel in jo oddal policiji. Kdor je pogreša, naj se čimprej zglozi pri policiji.

Tatvina. Danes zjutraj je bil na Resljevi cesti v hiši št. 15 neki strank ukraden iz predsobe 70 K vreden temnosiv površnik, ki je imel na ovratniku ime tvrdeke Magdič.

Izgubila je ga. Ivana Pipova srebrno žepno tulo uro z verižico. — Neka dama je izgubila zlato brožo v obliki dveh uhanov. — Delavka v tobačni tovarni Terezija Kaplova je izgubila črno denarnico z manjšo vsoto denarja.

Narodna obramba.

Boh. Bistrica. Ustanovno zborovanje podružnice sv. Cirila in Metoda v Bohinjski Bistrici, ki se je vršilo v priznani narodni gostilni M. Grobrotekovi v nedeljo, dne 19. t. m. ob 3. popoldne je jasno pokazalo, da zanimanje za to našo prekoristno in v vsakem oziru vzvišeno družbo prodira tudi v naše prekrasne kraje in da je bilo ono naznanilo na višje oblasti na e. kr. deželno vlado, da se je podružnica razšla, popolnoma iz trte zvito. Dotičniki so si pač mislili v svoji namišljeni mogočnosti, da je dovolj, če se na višjo oblast poroča tudi nekaj takega, kar ni istina, in dobra stvar je — za vedno pokopana, ker je taka njih želja. Ali oni ljudje naj pomnijo, da se tudi v Bohinjski dolini dani. — Ob napovedani uri pozdravi v prisrčnih besedah predsednik pripravljalega odbora gosp. nadučitelj iz Srednjevasi Iv. Rihteršič mnogobrojne navzoče — med njimi smo opazili celo zastopnike radovljiške in begunjsko-breznjske podružnice sv. Cirila in Metoda — ter poda na to besedo družbinemu potovalnemu učitelju Ante Begu. Govornik je podal v svojem obširnem, a poljudnem govoru vso zgodovino naše prekrasne se razvijajoče glavne družbe, našel vse one zavode, ki jih družba podpira, omenjal dalje stroškov, ki jih je družba postavila v svoj proračun, primerjal je dalje delovanje »Schulvereine«, »Lege nationale« in naše družbe. Svoje, z navdušenim ploskanjem sprejeto predavanje je govornik zaključil z besedami, ki jih je nekoč zapisal kaplan Čehašek: Kdor dela in ruje proti družbi sv. Cirila in Metoda, ruje in dela proti svetli veri in proti slovenskemu narodu. — V odbor, ki se je volil na to z vsklikom in soglasno so bili voljeni: Mijo Grobrotek, predsednik; Ivan Rihteršič, Srednja vas, tajnik; Iv. Mencinger, Boh. Bistrica, blagajnik; gospa Meani Pavla, Boh. Bistrica, podpredsednica; Iv. Hodnik, Srednja vas, tajnikov namestnik; gospa Franja Mencingerjeva, Boh. Bistrica, blagajnikova namestnica; odborniki so: Soklič Iv., Boh. Bistrica; Črnigaj Ludvik, Boh. Bistrica; Vojvoda Lovro, Boh. Bistrica; Beve Matevž, Boh. Bistrica in Arh Ivan, Srednja vas. Pregledovalca računov sta: Gindl Jakob in Burja Jožef iz Boh. Bistric. Delegatom za glavno skupščino se voli sedanji predsednik Mijo Grobrotek. — Z veseljem moramo zapisati, da se je voseledaj zgledilo 49 pravih, to je letnih udov in 21 podpornikov. Ko je pot. učitelj A. Beg povzel se enkrat besedo ter priporočal kupovanje družbinega blaga, rabo gostilničarskih listkov ter polagal novemu odboru, da naj naroči potrebno število družbenih nabiralnikov, ki naj jih odda narodnim gostilničarjem in ko se je razvila prav živahna razpredaja društvenih znakov, se je zaključil ta za probujo Bohinjskega kofa prevažen shod. Najmlajši — ali bolje — preorojeni podružnici kličemo: »rasti, cveteti, rodi«.

Društvena naznanila.

Narodna Čitalnica v Metliki priredi dne 5. grudnia v svojih prostorih Miklavžev obdarežje — otrok, članov in vabljenih gostov. Nastop Miklavža s spremstvom ob 8. uri zvečer. Člani se vabijo, da pripravljena darila s napisom na zavojih, dopisujejo dne 5. grudnia od 5. do 7. ure zvečer v Čitalnico.

drži obč. volitvah v Kranju

je večer sijajno zmagala narodno-napredna stranka. Udeležilo se je volitve 83% volilcev. V I. razredu (oddanih 123 glasov) so dobili napredni kandidati 77—78, klerikalni 39—42 glasov. 4 glasovnice so bile neveljavne. V II. razredu (oddanih 301 glasov) naprednjaki 177—181, klerikalci 104—110 glasov. 12 glasovnic je bilo neveljavnih. V III. razredu je izid za nasprotnike naravnost uničevalen. Za narodno - napredne kandidate je bilo oddanih 381—392, za klerikalne pa 175—179 glasov. 19 glasovnic je bilo neveljavnih. Volilo je v tem razredu 568 volilcev. Večraj se je zopet izkazalo, da je Kranj napredna trdnjava, katere ne zmore nobena sila. Ako klerikalci v Kranju odstejejo svojim glasovom one okoliških kmetov, potem bodo pač prišli do zaključka, da jim je v mestu popolnoma odklenalo. Izmed volilcev, opravičenih samo v III. volilnem razredu, je celih 25 moških volilo farovške kandidate. Novi volilci stoje odločno na narodno - napredni strani. Disciplin med volilci je bila naravnost vzorna, mešalo se je malo, komisijska je funkcionirala po bliskovito in je skrutinij trajal le od 3. popoldne pa do polu 8. zvečer. Ko se je izvedel izid, je nepopisno veselje zavladalo po mestu. Zbirali so se volilci zlasti v P. Mayerjevi in L. Reboljevi restavraciji ter slavili lepo zmago. Povedala se je marsikaka krepka beseda in navdušenje je bilo splošno. Le še nekaj naj omenimo. Za hrbtom mestnega županstva je dal slavni deželni odbor klerikalcem na razpolago glasovnice. O tem se bo še govorilo na pristojnem mestu. V Kranju pa ostanemo kakor smo bili! Čast zavednim volilecem!

Prosveta.

Iz pisarne slovenskega gledališča, Jutri, v soboto operna noviteta »Suzanina tajnost« in »Ksenija« (za nepar - abonente). — V nedeljo popoldne ob 3. pri zelo nizkih cenah Gilbertova vesela opereta »Sramežljiva Suzana« (za lože par); zvečer ob polu 8. gostovanje gospe operne pevkice Aninke Kramperove v Smetanovi komični operi »Prodana nevesta« (izven abonementa; za lože par). — V torek operna noviteta »Ples v operi«. — Prihodnja dramska noviteta Maska Halbeja »Reka«. — Dne 8. decembra častni večer ge. Avg. Danilove: »Fedora«.

Slovensko gledališče. Večraj so ponavljali burko »Nebesna na zemlji«. Obisk je bil dober in občinstvo se je prijetno bavalo. Tisti, ki zamudijo začetek, naj ne hodijo sredi dejanja na sedeže, pač pa naj počakajo do konca prvega dejanja ob vhodu in potem sedejo. Gledalci, ki plačajo drage parterne sedeže, imajo pravico do miru.

Razne stvari.

* Prijel trgovca s človeškim mesom. Iz Prage poročajo, da so tam prijeli mednarodnega trgovca z deklet, Elsmanna iz Lübecka, ki je hotel odpeljati več deklet v inozemske javne hiše.

* Urednika poskusil umoriti. Iz Ljovna poročajo: V ponedeljek so našli urednika »Herolda«, Jožefa Totta ležati na cesti v mlaki krvi. Tott je izpovedal, da sta ga napadla dva individuala ter ga z noži težko ranila. Tott meni, da sta ga bandita, od katerih je bil eden znani vlomilec Sikula, zaradi tega napadla, ker je večkrat opisal delovanje ruskih banditov.

* Zastrupljenje s salvarsanom. Iz Kluzja poročajo: Senzacijski slučaj smrti vzemirja vso tukajšnjo javnost. Pretekli petek zvečer je umrl dr. Török. Obdukcija je dokazala, da je bil umrl zastrupljen s salvarsanom, katerega mu je pred kratkim vcepil njegov prijatelj, zdravnik. Kmalu nato se je onesvestil in ostal brez zavesti cele tri dni. Zdravniki so konstatirali, da se mu je vnela možganska mrena. Umrl je po dolgi agoniji.

* Umor s strupom. O l o m u e, 23. novembra. Včeraj zvečer je izročilo neko, kakih 20 let staro dekle dvema šolarjema zavoj ter jo poslalo v stanovanje učitelja Linauerja. V zavoju je bilo pecivo. Linauerjeva dekla je dala obema učiteljevima otrokoma, Oto in Fricu po enindijanski krof. Na zavoju je bil napisan naslov učiteljeve vdove. Po zavžitju peciva sta oba otroka zbolela in sicer vsled zastrupljenja. Otroka sta naslednjo noč umrla. Sestro učiteljeve dekle so aretirali. — O l o m u e, 23. novembra. Vsled umora je celo mesto razburjeno. Do zdaj se je dognalo, da je imela sestra učiteljeve dekle Marije Benirske, Frančiška, namen, zastrupiti svojo sestro, da se polasti cele dedščine v znesku 1800 K.

Osumljenko so zaprli, vendar pa ta ji, da bi bila kriva.

* Grozna železniška nesreča na Francoskem. Pri postaji Montrenil-Bellay se je zgodila grozovita železniška nesreča. Vsled povodnji je bil srednji steber mostu čez reko Thonet pri postaji Montrenil - Bellay podkopan in v trenutku, ko je ob 7. zjutraj, tedaj še skoro v temi, zapeljal osebni vlak čez most, se je ta zrušil in ves vlak je izginil v vrtincih deroče reke. Dve lokomotive z dvema tenderjema, trije vozovi za pasažirje in dva tovorna voza so se pogrezili v valovih. Samo en voz moli s streho iz deroče reke in tu je našla večina ponesrečenec, ki niso utonili v deročih valovih, zavetje. Število žrtev šteje po zadržanih nad 30, drugi pa pravijo, da je utonilo najmanj 70 oseb. Doselej so na bregovih potegnili iz reke samo 12 grozno razbitih in razmesarjenih mrtvecev. Na streho voza, ki gleda iz valov se je rešilo kakih deset oseb, vendar jim je težko ali skoro nemogoče pomagati. Deroča reka je namreč odnesla vse čolne in rešitev ponesrečenec je skrajno nevarna, kar dokazuje tudi dejstvo, da je eden izmed njih, ki so hoteli priti do ponesrečenec, utonil, več drugih pa je bilo v največji nevarnosti, ko so skušali na plavih privezani priti do ponesrečenega vlaka.

Telefonska in brzoljavna poročila.

Izpremembra taktike »Enotnega češkega kluba«.

Dunaj, 24. novembra. V češki delegaciji se pripravlja velik preobrat glede na stališče čeških poslancev proti vladi. Že večraj je imela parlamentarna komisija »Enotnega češkega kluba sejo, v kateri se je posvetovala o vprašanju, ali je spremiti dosedanje opozicijsko stališče nasproti vladi ali ne. Parlamentarna komisija večraj ni mogla priti do rezultata in zato je sklenila sklicati za torek plenum, ki naj definitivno odloči v tem vprašanju. Pred vsem so narodni socialisti, pri katerih prevladuje mnenje, da naj v slučaju, da ministrski predsednik Stürgkh ugoditi češkim gospodarskim zahtevam, češka delegacija resno misli na to, da opusti svoje opozicijsko stališče. Če bo prišlo res do takega sklepa v »Enotnem češkem klubu«, je pričakovati, da bodo Čehi glasovali že za proračunski provizorij in tudi naprej podpirali vlado. Radikale se temu predlogu še zelo upirajo, zlasti nasprotni pa so takozvani neodvisni. Stranski in Masaryk, ki zahtevajo svoje zastopstvo v odseku »Enotnega češkega kluba« ter groze, če jim tega ne koncedirajo, z izstopom.

Zdravstveno stanje Roberta Holzknehta.

Dunaj, 24. novembra. Zdravstveno stanje Roberta viteza Holzknehta je baje povoljno. Zdravniki so mnenja, da je izven nevarnosti.

Imenovanje.

Dunaj, 24. novembra. Cesar je imenoval državnega pravdnika v Gorici Andreja Jegliča za prvega državnega pravdnika pri istem sodišču.

Proračunski provizorij.

Dunaj, 24. novembra. Danes se vrši v parlamentarnem proračunskem odseku nadaljevanje debate o proračunskem provizoriju.

V Spljetu aretovani Rus pobegnili iz ječe.

Spljet, 24. novembra. Tu je bil nedavno tega aretovan neki Rus, ki je pri zaslišanju izpovedal, da se je v Poltavi udeležil tajne seje, na kateri se je razpravljalo o umoru ministrskega predsednika Stolypina. Ta Rus je sedaj pobegnil iz ječe in izginil brez sledu.

Požar.

Sarajevo, 24. novembra. Ob 3. zjutraj je začelo goreti mesto Visoko. Nad 300 poslopij je pogorelo. Iz Sarajeva so došli vojaki in gasilci.

Izlet romunskega pevskega društva. Belgrad, 24. novembra. Tu sem je dospelo po noči romunsko pevsko društvo »Hora«. Srbska pevska društvo so prisrčno sprejelo.

Svoboda veroizpovedanja.

Petrograd, 24. novembra. Državni svet je sprejel s 101 proti 45 gla-

som po kratki debati vladno predlogo o svobodi veroizpovedanja.

Smrt dveh slovitih Nemcev.

Monakovo, 24. novembra. Tu je umrl danes bivši ravnatelj nemške umetniške narodne galerije v Berlinu Hugon Tschudi.

Monakovo, 24. novembra. V 73. letu je umrl tu sloviti romanopisec Viljem Jensen.

Železniška nesreča pri Angersu.

Pariz, 24. novembra. K železniški nesreči pri Angersu poročajo še, da vlakovodja ni zapazil, da je bil most že pretrgan. Lokomotiva in 3 osebni vozovi so popolnoma izginili v valovih, od naslednjih 4 vozov se vidijo še strehe, 3 vozovi so še ostali na obrežju. Rešilna akcija je skrajno težavna.

Kriza na Angleškem.

London, 24. novembra. »Mail Gazette« poroča o veliki krizi, ki je nastala in vsled katere bo parlament najbrže razpuščen. Tudi znani politik Sir Edvard Grey bo nemara demisioniral.

Revolucija na Kitajskem.

London, 24. novembra. Iz Šangaja poročajo, da bodo revolucionarji mesto Nanking najbrže že danes naskočili.

Italijansko-turška vojna.

V Egejskem morju.

Petrograd, 24. novembra. Italijanska vlada je sporočila v Petrograd, da namerava v kratkem začeti z blokado v Egejskem morju. Odgovor ruske vlade na to noto ni znan. Baje je italijanska vlada informirala o tej svoji nameri tudi avstrijsko vlado.

Carigrad, 24. novembra. Ruski poslanik Čarikov je obvestil velikega vezirja Said pašo, da je italijanska vlada sporočila v Petrograd, da namerava v kratkem naskočitivažno turško pomorsko pristanišče. Gre v tem slučaju za mesto Smirno.

Milan, 24. novembra. »Secolo« poroča iz Tarenta, da jemljejo italijanske vojne ladje na krov nove aparate, s katerimi je mogoče uničiti torpedovkam podmorske mine na popolnoma nov in zanesljiv način.

Turški ministrski svet.

Carigrad, 24. novembra. Snoči so se vršile tu ministrske konference, ki so trajale pozno v noč.

Rdeči križ in rdeči polumesec.

Frankbord o. M., 24. novembra. Po Nemčiji sestavlja poseben komite družbo rdečega polumeseca, ki ima namen prinesiti pomoč ranjenim in bolnim Turkom v Tripolitanijo. To sanitarno društvo je izvolilo za častnega predsednika generalnega fml. Goltza, ki je bil svoj čas instruktor v turški armadi.

Milan, 24. novembra. »Messaggero« poroča iz Tripolisa, da so Turki in Arabci streljali na barkaso rdečega križa, ki je prepeljavala zdravnike na krov bolniške ladje. Neki morinar je bil pri tem ranjen.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pustoslemšek.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 23. novembra: Matija Sirk, tovarniški ključar, 75 let, Japljeva ulica 2. — Jožefa Čenčur, kleparjeva vdova, 83 let, Radeckega cesta št. 11.

Dne 24. novembra: Janez Korbar, kočar, 49 let, Radeckega cesta št. 11.

V deželni bolnici:

Dne 21. novembra: Janez Pregled, hlapec, 42 let.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 Srednji izračun tlak 30.76 mm

novemb.	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C°	Vetrovi	Nebo
23.	2. pop.	728.6	15.7	brezvetr.	oblačno
	9. zv.	729.8	10.5	sl. sever	
24.	7. zj.	728.5	8.3	brezvetr.	megla

Srednja včerašnja temperatura 11°8', norm. 1°9'. Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Zitne cene v Budimpešti. Dne 24. novembra 1911.

Termin.

Pšenica za april 1912 . . . za 50 kg 11.81
Rž za april 1912 . . . za 50 kg 10.33
Koruzna za maj 1912 . . . za 50 kg 8.49
Oves za april 1912 . . . za 50 kg 9.80

Abiturijent

vešč treh jezikov in nemške stenografije želi takoj službe v Ljubljani. Prijazne ponudbe pod »Črtomir« poštno lože Kranj. 3962

Meblovana soba se odda v Selenburgovi ulici št. 6 I. nadstr. levo. Pripravna tudi za kako gospodino, cena mesečno 20 K. 3921

Za vodo vodna in plinovodna instalacijska dela 3932

iščem pomočnika plača po kakovosti dela. Josip Brozina Pulj, Barbakani šte. 5 Istra.

Novi sodje po 3 — 500 I

se prodajo in v najem se odda

trgovina

z mešanim blagom, ugodna za mokaerje. Pisma pod »mokaerija« na upravništvu Slovenskega Naroda. 3920

Kanarčki pristni hancarji (Edelroller), domače reje, izvrstni pevci se priporočajo po nizkih cenah, 8, 10, 12 in 20 K.

Franc Omahna, Ljubljana, Mestni trg 10.

Sedmošolec išče primerne službe.

najraje v lekarni kot laborant. Zeli se na Kranjskem ali Primorskem. Nastop s 1. decembrom.

Ponudbe in pogoje naj se pošljejo pod »L. O.« poštno lože, Braslavce, Štajersko. 3927

BOŽIČNE in NOVOLETNE ter sploh vse vrste

RAZGLEDNICE

kakor tudi 3907

REKLAMNE KOLEDARJE

dalje vsakovrstne

TISKOVINE

priporoča po najnižjih cenah

L. PEVALEK, Ljubljana, Židovska ulica 4.



Dr. Gašpar Gorišek

okrožni in železniški zdravnik ter bivši župan v Rušah, častni občan Ruše in Smolnik, častni član veteranskega društva v Rušah itd. 3963

je v sredo, dne 22. t. m., previden s sv. zakramenti za umirajoče po delapolnem življenju umrl.

Pogrebni spreved se vrši v soboto, dne 25. t. m. ob 4. uri popoldne iz domače hiše na pokopališče v Rušah. Najblajšemu srcu — najblajši spomin!

V RUŠAH, dne 22. novembra 1911.

Ema Gorišekova roj. Petelnova, soproga.

Elza Gorišekova, dr. Milan Gorišek, odvetnik, Elza Lichtenwallnerjeva roj. Gorišekova, Mirko Gorišek, pravnik, otroci.

Micka Gorišekova roj. Robičeva, M. Lichtenwallner, učitelj, zeta.

Natečajni razpis.

Pri delavski zavarovalnici zoper nezgode za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo v Trstu popolniti je mesto

potovalnega uradnika

V. (predzadnjega) činovnega razreda z začetno plačo K 3160—.

Pogoji nameščenja obseženi so v službeni pragmatiki, ki se na zahtevanje izroči.

Razun splošnih kvalifikacij navedenih v službeni pragmatiki je za razpisano mesto potrebno ono posebno znanje in one lastnosti ki imajo prosilca vsposobiti, zastopati zavod v neposrednem občevarju z oblastmi, korporacijami in strankami v svrhu ustanovitve zavarovalnih zneskov in odškodnin.

Konkurs je do konca decembra t. l. odprt. 3964

Poziv!

Na vseh svetnikov dan, 1. nov. ob 3. je bilo ukradenih s poštnega voza med Rudolfom in Metliko 10.000 kron.

V zadevi bi vedela gotovo kaj povedati okoli 25 let stara ženska, ki je tisto jutro pri odhodu pošte stala ob kraju mosta čez Krko in imela na zidani ograji eno culico, košaro ali zavoj. Bila je morda kaka služkinja, ki je tisto jutro zapuščala službo ali pa je šla kam v kako novo službo. Na glavi je imela ruto.

Občinstvo se prosi, da naznani predpisnemu sodišču služkinje, osobito iz Rudolfovega in okolice, pa tudi od drugod, ki so dne 31. oktobra ali 1. novembra zapustile službo in da naznani vsak slučaj, če bi kaka sumljiva oseba menjala bankovec za 1000 K in če je kaka taka ženska z rumeno naglavno ruto odšla v Zagreb ali v Reko (Sušak). Stroški se povrnejo. 3928

C. kr. okrožna sodnija v Rudolfovem, odd. IV., dne 18. novembra 1911.

„SLAVIJA“

„ . . . vzajemno zavarovalna banka v Pragi. . . .“

Resnovni fond K 53,758.265-24. — Izplačane odškodnine in kapitalije K 115,390.603-61.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa posojila daje

cigar pisarne so v

lastnej bančnej hiši

Generalno zastopstvo v Ljubljani

v Gosposki ulici šte. 12.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajimi se 94 vplačili.